

VÁCLAV KOFROŇ / 11. 4. 2016

Vysoká zed'

Pokud jde o počet položek, je režijní, ale také scenáristická filmografie Karla Kachyni (1924–2004) obdivuhodná. V jeho padesátileté profesionální kariéře objevíme jen zřídka rok, kdy nenatočil film. V každé dekádě však najdeme alespoň jednu takovou mezeru. Výjimkou jsou jen léta šedesátá.

Práce, Trápení, Pouta, Závrať, Naděje, Vysoká zed', Ať žije republika, Kočár do Vídně, Noc nevěsty, Vánoce s Alžbětou, Naše bláznivá rodina, Směšný pán. Dvanáct titulů za deset let. Kromě *Práctete* z roku 1960 na všech ostatních Kachyňa spolupracoval s Janem Procházkou (1929–1971), spisovatelem, scenáristou, publicistou i funkcionářem. Jejich tvůrčí tandem se stal pověstným a díla obzvláště z druhé poloviny šedesátek, když k nim připočteme ještě film *Ucho* z roku 1970, zůstávají obecně přijímána jako vrchol Kachyňovy umělecké dráhy.

Do československé kinematografie vnesly společné filmy Karla Kachyni a Jana Procházky novou poetiku. Nepochybně osobitou, takže v tomto případě dvojnásobně a nedílně autorskou. Nejstručněji řečeno, máme možnost sledovat dramata psychologická, často velmi privátní, málokdy založená na abstraktních symbolech či složitých podtextech, nýbrž detailní, životně věrohodná. Kachyňovy a Procházkovy společné filmy lze označit za v pravém slova smyslu lyrické. Vyjadřují subjektivní pocity a myšlenky. Zůstávají ovšem přesné. Úsporné v dialozích, velkorysé v obrazovém pojetí.

Filmy *Trápení, Závrať* a *Vysoká zed'* tvoří volnou trilogii. Pomyslný kruh, v jehož středu stojí mladé děvče prožívající první milostné city. Kruh s neurčitou hranicí mezi dětstvím a dospělostí. Ve všech třech filmech hraje důležitou roli okolní prostředí. Není jen pozadím, nýbrž součástí příběhu, se svou vlastní poezií.

„Doposud si pamatujeme svoji vysokou zed'. I den, kdy jsme na ni poprvé vyšplhali, naplnění zvědavostí. Smutek objevů tamtěch let nám připadal zničující. Pak jsme se

divili, jak jsme na něj mohli tak znenadání zapomenout.“ Motto z úvodních titulků filmu *Vysoká zeď* otevírá příběh jedenáctileté Jitky, jež přestává být dítětem.

Jitka je zvědavá, neposedná, má svá dětská tajemství a skrýše. Ráda a obratně přelézá zídky mezi dvorky starých činžáků, ve čtvrti kde bydlí. Až jednou se dostane na velké prostranství, skladiště dřeva, které končí vysokou zdí. Za ní Jitka objeví nemocniční zahradu. Rozlehlý park s lavičkami a několika stromy. V zahradě sedává na invalidním vozíku mladý muž v nemocničním županu. Neznáme jeho jméno, ale Jitka se s ním ve své bezprostřednosti seznámí. Příběh, a tudíž vztah mezi dívkou a mladíkem se pomalu rozvíjí. Setkání se opakují a při každém z nich musí Jitka překonávat vysokou zeď. Ta je ze strany skladiště oprýskaná a šedivá, naopak při pohledu z parku je čistě běloskvoucí. Stává se silnou metaforou, ale rovněž vděčnou filmovou kulisou. Promenádou i překážkou. Jitka nabádá ochrnutého mladíka k prvním krokům a dále v něm probouzí naději, že bude zase chodit.

Film *Vysoká zeď* měl premiéru v červnu 1964 a o měsíc později byl uveden na Mezinárodním filmovém festivalu v Locarnu, kde spolu *Černým Petrem* Miloše Formana zastupoval československou kinematografii. Oba filmy se setkaly s úspěchem a odvezly si ty nejvyšší ceny. *Černý Petr* zde získal Velkou cenu – Zlatou plachtu a Kachyňův a Procházkův film byl oceněn Stříbrnou plachtou se zdůvodněním poroty, že jde o film „prodchnutý dětským světem, který vynikajícím způsobem vyjadřuje nevinnost dítěte a jeho schopnost milovat a trpět“.

Oprávněné pozornosti a obdivu od festivalového publika se dostalo Radce Dulíkové, představitelce Jitky. Její herecký výkon kritika bezvýhradně chválila. Například list *Gazzete de Lausanne* uvedl: „Je to intimní a čisté dílo... Jako v našich dětských snech vysoká bílá nemocniční zeď odděluje oba hrdiny. V popisu hrdinky dokázal Karel Kachyňa velkou střízlivost a citlivost. Radka Dulíková, která ani v jediném okamžiku neupadla do pastí strojenosti, získala v Locarnu ovace a velké sympatie, plně zasloužené. Její portrét velmi šťastně kontrastuje s anonymním obrazem mladého nemocného... Film se stápí v něžné poetické atmosféře a příběh tohoto dojímavého přátelství je dokonale podán v odpovídajícím prostředí. Zdánlivá krátkost příběhu a jeho stručnost udělaly z filmu malé mistrovské dílo...“

Film *Vysoká zed'* uvede kino Ponrepo v pátek 22. dubna v 17:30

Vysoká zed' (ČSSR 1964), režie: Karel Kachyňa, scénář Jan Procházka a Karel Kachyňa, kamera: Josef Vaniš, střih: Jan Chaloupek, hrají: Radka Dulíková, Vít Olmer, Helena Kružíková, Václav Lohniský ad. 71 min.